

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktektst
Redaktsiooni jõustumise kp:	23.01.2003
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2003
Avaldamismärge:	

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus

Vastu võetud 02.06.1993
[RT I 1993, 37, 558](#)
 jõustunud vastavalt §-le 67.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
09.02.1994	RT I 1994, 12, 200	11.03.1994
08.03.1994	RT I 1994, 19, 340	29.03.1994
11.10.1994	RT I 1994, 72, 1263	10.11.1994
23.11.1994	RT I 1994, 84, 1475	12.12.1994
25.01.1995	RT I 1995, 16, 228	01.01.1996
09.02.1995	RT I 1995, 17, 237	10.03.1995
15.02.1995	RT I 1995, 26, 355	01.09.1995
21.02.1995	RT I 1995, 23, 334	01.04.1995
14.06.1995	RT I 1995, 59, 1006	22.07.1995
20.12.1995	RT I 1995, 97, 1664	01.01.1996
30.04.1996	RT I 1996, 36, 738	07.06.1996
16.05.1996	RT I 1996, 37, 739	08.06.1996
28.05.1996	RT I 1996, 40, 773	08.06.1996
12.06.1996	RT I 1996, 48, 942	19.07.1996
11.12.1996	RT I 1996, 89, 1591	06.01.1997
29.01.1997	RT I 1997, 13, 210	02.03.1997
25.03.1997	RT I 1997, 29, 449	25.04.1997
26.03.1997	RT I 1997, 29, 450	25.04.1997
10.09.1997	RT I 1997, 69, 1113	04.10.1997
25.02.1998	RT I 1998, 28, 356	30.03.1998
16.06.1998	RT I 1998, 61, 984	16.07.1998
17.06.1998	RT I 1998, 59, 941	10.07.1998
20.01.1999	RT I 1999, 10, 155	01.03.1999
17.02.1999	RT I 1999, 27, 392	01.04.1999
22.02.1999	RT I 1999, 29, 401	28.03.1999
30.09.1999	RT I 1999, 75, 705	15.10.1999 , osaliselt 1.01.2001 ja 1.01.2002
terviktektst RT paberandjal	RT I 1999, 82, 755	
13.06.2000	RT I 2000, 51, 322	10.07.2000
27.09.2001	RT I 2001, 82, 489	01.01.2002
04.12.2001	RT I 2001, 100, 642	21.10.2002
13.03.2002	RT I 2002, 29, 174	01.07.2002
27.03.2002	RT I 2002, 36, 220	21.10.2002 , osaliselt 17.10.2005
22.05.2002	RT I 2002, 50, 313	01.09.2002
05.06.2002	RT I 2002, 53, 336	01.07.2002
19.06.2002	RT I 2002, 58, 362	20.07.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 64, 390	29.07.2002
20.06.2002	RT I 2002, 64, 393	20.07.2002

30.07.2002	RT I 2002, 68, 407	07.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
18.09.2002	RT I 2002, 82, 480	24.10.2002
06.11.2002	RT I 2002, 96, 565	01.01.2003 , osaliselt 29.11.2002
13.11.2002	RT I 2002, 99, 579	01.01.2003
17.12.2002	RT I 2003, 1, 1	16.01.2003
18.12.2002	RT I 2003, 4, 22	23.01.2003

I. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus määrab kindlaks kohaliku omavalitsuse ülesanded, vastutuse ja korralduse ning omavalitsusüksuste suhted omavahel ja riigorganitega.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354) sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.
[RT I 2002, 61, 375 - jõust. 01.08.2002]

§ 2. Kohaliku omavalitsuse mõiste

(1) Kohalik omavalitsus on põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse - valla või linna - demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi.

(2) Kohalik omavalitsus:

- 1) rajaneb riigi territooriumi haldusjaotusel;
- 2) teostub demokraatlikult moodustatud esindus- ja võimuorganite kaudu, samuti kohaliku elu küsimustes rahvaküsitluse või rahvaalgatuse teel.

§ 3. Kohaliku omavalitsuse põhimõtted

Kohalik omavalitsus rajaneb järgmistel põhimõtetel:

- 1) kohaliku elu küsimuste iseseisev ja lõplik otsustamine ja korraldamine;
- 2) igaühe seaduslike õiguste ja vabaduste kohustuslik tagamine vallas ja linnas;
- 3) seaduste järgimine oma ülesannete ja kohustuste täitmisel;
- 4) valla- ja linnaelanike õigus osaleda kohaliku omavalitsuse teostamisel;
- 5) vastutus oma ülesannete täitmise eest;
- 6) tegevuse avalikkus;
- 7) avalike teenuste osutamine soodsaimatel tingimustel.

§ 4. Omavalitsusorganid

Omavalitsusorganid on:

- 1) volikogu - kohaliku omavalitsusüksuse esinduskogu, mis valitakse valla või linna hääleõiguslike elanike poolt kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse alusel;
- 2) valitsus - volikogu poolt moodustatav täitevorgan.

§ 5. Valla ja linna eelarve ning õigus kehtestada makse ja panna peale koormisi

(1) Vallal ja linnal on käesolevast seadusest ja eelarve- ning maksuseadustest lähtuv iseseisev eelarve.

(2) Volikogul on seaduse alusel õigus kehtestada makse ja panna peale koormisi.

§ 6. Omavalitsusüksuse ülesanded ja pädevus

(1) Omavalitsusüksuse ülesandeks on korraldada antud vallas või linnas sotsiaalabi ja -teenuseid, vanurite hoolekannet, noorsootööd, elamu- ja kommunaalmajandust, veevarustust ja kanalisatsiooni, heakorda, territoriaalplaneerimist, valla- või linnasisest ühistransporti ning valla teede ja linnatänavate korrashoidu, juhul kui need ülesanded ei ole seadusega antud kellegi teise täita.

(2) Omavalitsusüksuse ülesandeks on korraldada antud vallas või linnas koolieelsete lasteasutuste, põhikoolide, gümnaasiumide ja huvialakoolide, raamatukogude, rahvamajade, muuseumide, spordibaaside, turva- ja hooldekodude, tervishoiuasutuste ning teiste kohalike asutuste ülalpidamist, juhul kui need on omavalitsusüksuse omanduses. Nimetatud asutuste osas võidakse seadusega ette näha teatud kulude katmist kas riigieelarvest või muudest allikatest.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi 1. ja 2. lõikes sätestatud ülesannetele otsustab ja korraldab omavalitsusüksus neid kohaliku elu küsimusi:

- 1) mis on talle pandud teiste seadustega;
- 2) mis ei ole seadusega antud kellegi teise otsustada ja korraldada.

(4) Omavalitsusüksus täidab riiklikke kohustusi:

- 1) mis on talle pandud seadusega;
- 2) mis tulenevad selleks volitatud riigiorgani ja antud volikogu vahelisest lepingust.

(5) Käesoleva paragrahvi 4. lõike punkti 1 alusel kohalikule omavalitsusele pandud kohustustega seotud kulud kaetakse riigieelarvest.

§ 7. Volikogu ja valitsuse õigusaktid

- (1) Volikogul ja valitsusel on õigus anda üldaktidena määrusi.
- (2) Volikogul on õigus üksikaktidena vastu võtta otsuseid, valitsusel anda korraldusi.
- (3) Volikogu ja valitsuse õigusaktid kehtivad antud omavalitsusüksuse haldusterritooriumil.

§ 8. Valla ja linna põhimäärus

Valla või linna põhimäärus on õigusakt, milles sätestatakse antud valla või linna omavalitsusorganite, nende komisjonide ning valla või linna ametiasutuste moodustamise kord, õigused, kohustused ja töökord.

§ 9. Arengukava

Valla või linna arengukava on dokument, mis sisaldab antud omavalitsusüksuse majandusliku ja sotsiaalse olukorra ning keskkonnaseisundi analüüsi, pikemaajalise tegevuse kavandamise ning edasise arengu suundi ja eelistusi.

§ 10. Vald ja linn avalik-õigusliku isikuna

(1) Nii vald kui ka linn on avalik-õiguslik juriidiline isik, keda esindavad seaduste ja omavalitsusüksuse põhimääruse alusel ning kehtestatud korras oma pädevuse piires volikogu, volikogu esimees, valla- või linnavalitsus ning vallavanem või linnapea.

(2) Vallal ja linnal on avalik-õigusliku isikuna iseseisev eelarve, arveldusarve pangas ja oma sümbolika. [RT I 2002, 53, 336 - jõust. 01.07.2002]

§ 11. [kehtetu]

§ 12. Omavalitsusüksuste õigus moodustada liite ja ühisasutusi

Omavalitsusüksustel on õigus moodustada teiste omavalitsusüksustega liite ja ühisasutusi õigusaktides sätestatud alustel ja korras.

§ 13. Omavalitsusüksuse õigus osaleda rahvusvahelistes organisatsioonides

(1) Omavalitsusüksusel on õigus astuda vastavate rahvusvaheliste organisatsioonide liikmeks või arendada nendega koostööd.

(2) Suhetes rahvusvaheliste organisatsioonidega esindab omavalitsusüksust tema volikogu või viimase poolt määratud esindus.

§ 14. Omavalitsusüksuse vapp ja lipp

(1) Omavalitsusüksusel võivad olla oma vapp ja lipp, mis kuuluvad kooskõlastamisele, kinnitamisele ja registreerimisele vastavalt seadusele.

(2) Vapi ja lipu kasutamine sätestatakse seadusega ning valla või linna põhimäärusega.

(3) Omavalitsusüksuse lipp ei tohi normaalmõõtmetelt olla suurem riigilipust.

§ 15. Omavalitsusüksuse õiguste kaitse

(1) Omavalitsusüksust likvideerida või selle piire või nime muuta ei tohi ilma antud valla või linna volikogu arvamust ära kuulamata.

(2) Volikogul on õigus antud omavalitsusüksuse territooriumil korraldada olulistest küsimustest elanike küsitlusi.

(3) Omavalitsusüksusel on oma seaduslike õiguste kaitseks või vaidluste lahendamiseks õigus pöörduda kohtusse.

II. peatükk

VOLIKOGU

§ 16. Volikogu moodustamine

(1) Volikogu valitakse kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse alusel üldistel, ühetaolistel ja otsestel valimistel kolmeks aastaks, kusjuures hääletamine on salajane.

(2) Volikogu liikmete arvu määrab volikogu eelmine koosseis.

(3) Volikogus peab olema vähemalt 7 liiget. Liikmete arv määratakse valla- või linnaelanike arvust lähtudes valimiste aasta 1. jaanuari seisuga järgmiselt:

- 1) üle 2000 elaniku, vähemalt 13-liikmeline volikogu;
- 2) üle 5000 elaniku, vähemalt 17-liikmeline volikogu;
- 3) üle 10 000 elaniku, vähemalt 21-liikmeline volikogu;
- 4) üle 50 000 elaniku, vähemalt 31-liikmeline volikogu.

(3¹) Kui valimised toimuvad kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise tõttu, määratakse valitava volikogu liikmete arv ühinemisel moodustatud valla või linna elanike arvust lähtuvalt.

(4) Volikogu uue koosseisu ja tema liikmete volitused algavad ning volikogu eelmise koosseisu ja tema liikmete volitused lõpevad valimistulemuste väljakuulutamise päevast.

§ 17. Volikogu liige

(1) Volikogu liige on isik, kes on osutunud valituks vastavalt kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadusele (RT I 1996, 37, 739; 1999, 60, 618).

(2) Volikogu liige juhindub seadusest, valla või linna õigusaktidest ning valla- või linnaelanike vajadustest ja huvidest.

(3) Volikogul on õigus maksta oma liikmetele hüvitust volikogu ülesannete täitmisel tehtud kulutuste ning põhitöökohal saamata jäänud töötasu eest volikogu kehtestatud määras ja korras.

(4) Volikogu esimehe või ühe volikogu aseesimehe ametikoht võib volikogu otsusel olla palgaline.

(5) Volikogu liige ei tohi osa võtta volikogu sellise üksikakti arutamisest ja otsustamisest, mille suhtes on tal huvide konflikt vastavalt korruptsioonivastase seaduse (RT I 1999, 16, 276) § 25 lõikele 1.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud juhul on volikogu liige kohustatud enne küsimuse arutelu algust tegema avalduse enda mitteosalemise kohta antud päevakorrapunkti arutamisel. Vastav märge fikseeritakse volikogu istungi protokollis. Küsimuste arutamiseks ja otsustamiseks vajalik kvoorum on selle volikogu liikme võrra väiksem.

(7) Volikogu liige on kohustatud esitama majanduslike huvide deklaratsiooni korruptsioonivastases seaduses sätestatud korras.

§ 18. Volikogu liikme volituste ennetähtaegne lõppemine

(1) Volikogu liikme volitused lõpevad enne tähtaega seoses:

- 1) volikogu tegutsemisvõimeetuks osutumiseiga;
- 2) tagasiastumisega;
- 3) isiku püsiva elukoha muutusega, kui püsiv elukoht ei asu Eesti rahvastikuregistri andmetel selles vallas või linnas;
- 4) Eesti kodakondsuse kaotamisega;
- 5) valimisega Vabariigi Presidendiks või Euroopa Parlamendi liikmeks, nimetamisega Vabariigi Valitsuse liikmeks, riigisekretäriks, riigikontrolöriks, õiguskantsleriks, maavanemaks, kohtunikuks või prokuröriks;
- 6) nimetamisega sama valla või linna kohaliku omavalitsuse ametnikuks;
- 7) asumisega tegevteenistusse kaitseväes või sellega võrdsustatud teenistuses, välja arvatud osavõtt õppekogunemisest.
- 8) tahtliku kuriteo eest süüdimõistva kohtuotsuse jõustumisega või seoses jõustunud kohtuotsusega, millega tühistati valla või linna valimiskomisjoni otsus tema registreerimise kohta volikogu liikmeks tema kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadusega sätestatud nõuetele mittevastamise tõttu, kui Riigikohtule esitatud kassatsioonkaebust ei võetud menetlusse või Riigikohus on kaebuse läbi vaadanud ja rahuldamata jätnud;
- 9) teovõimeetuks tunnistamisega;

10) surmaga.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 2 sätestatud juhul esitab volikogu liige vastava avalduse valla- või linnasekretärile.

(3) Valla- või linnasekretär saadab valla või linna valimiskomisjonile kolme tööpäeva jooksul:

1) käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 1, 3, 4, 5, 6, 7 ja 10 sätestatud asjaolude teatavaks saamisest vastava teate;

2) käesoleva paragrahvi 1. lõike punktides 8 ja 9 sätestatud juhtudel vastava kohtuotsuse pärast selle kättesaamist;

3) käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud juhul vastava avalduse pärast selle kättesaamist.

[RT I 2003, 4, 22 - jõust. 23.01.2003]

§ 19. Volikogu liikme volituste peatumine

(1) Volikogu liikme volituste peatumine tähendab volikogu liikme ajutist vabanemist volikogu liikme ülesannete täitmisest.

(2) Volikogu liikme volitused peatuvad:

1) kui volikogu liige on samas vallas või linnas valitud vallavanemaks või linnapeaks, kinnitatud valla- või linnavalitsuse liikmeks või nimetatud ametisse palgaliseks valitsuse liikmeks; [Punkt 1¹ jõustub 17.10.2005]

1¹) Riigikogu liikme volituste täitmise ajaks kuni Riigikogu liikme volituste lõppemiseni;

2) kui volikogu liikme suhtes on kohaldatud tõkendina vahi alla võtmist kestusega üle kolme kuu;

3) tema avalduse alusel selles näidatud tähtajaks, mis ei või olla lühem kui kolm kuud;

4) kui ta on puudunud kolme järjestikuse kuu jooksul toimunud volikogu istungitelt.

(3) Käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 1 sätestatud piirang ei kehti volikogu uude koosseisu valitud eelmise koosseisu poolt valitud vallavanema, linnapea ja kinnitatud või ametisse nimetatud valitsuse liikme suhtes, kes jätkavad oma tegevust kuni volikogu poolt uue valitsuse kinnitamiseni.

(4) Valla- või linnasekretär saadab valla või linna valimiskomisjonile kolme tööpäeva jooksul:

1) käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 1 ja lõikes 3 sätestatud juhtudel volikogu vastava õigusakti pärast selle vastuvõtmist;

2) käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 2 sätestatud juhul vastava kohtumääruse pärast selle kättesaamist;

3) käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 3 sätestatud juhul vastava avalduse;

4) vastava teate pärast käesoleva paragrahvi 2. lõike punktis 4 sätestatud asjaolu teatavaks saamist.

§ 20. Volikogu asendusliige

(1) Käesoleva seaduse §-des 18 ja 19 sätestatud juhtudel astub volikogu liikme asemele volikogu asendusliige. Asendusliige määratakse valimiskomisjoni otsusega valimiskomisjoni kinnitatud asendusliikmete nimekirja alusel.

(2) Volikogu liikme volitused lõpevad enne tähtaega käesoleva seaduse § 18 lõikes 1 sätestatud juhtudel. Asendusliikme volitused volikogu liikmena algavad valla või linna valimiskomisjoni otsuse jõustumise hetkest.

(3) Volikogu liikme volitused peatuvad ning asendusliikme volitused volikogu liikmena algavad valla või linna valimiskomisjoni otsuse jõustumise hetkest. Volikogu liikme volituste peatumine ja asendusliikme määramine vormistatakse ühe otsusega.

(4) Valla või linna valimiskomisjon teeb §-des 18, 19 ja 20¹ ettenähtud otsused viie tööpäeva jooksul pärast vastava otsuse aluseks oleva dokumendi kättesaamist ja saadab need viivitamata valla- või linnasekretärile. Kui valla või linna valimiskomisjon on valitud volikogu liikme registreerimisel teadlik sellest, et käesoleva seaduse § 18 1. lõikes või § 19 2. lõikes sätestatud asjaolude tõttu volikogu liige ei saa volikogu töös osaleda või on esitanud loobumisavalduse, määrab valimiskomisjon tema asemele kohe asendusliikme.

(5) Volikogu liikme volituste ennetähtaegsel lõppemisel või peatumisel saab volikogu liikmeks esimene sama erakonna või valimisliidu valimata jäänud kandidaat, kes kandideeris samas valimisringkonnas, milles kandideeris asendatav volikogu liige. Kui esimene asendusliige loobub või ei saa volikogu töös osaleda käesoleva seaduse § 18 1. lõikes või § 19 2. lõikes märgitud põhjustel, saab volikogu liikmeks järgmine sama erakonna või valimisliidu samas valimisringkonnas valimata jäänud kandidaat.

(6) Kui asendusliige teatab kirjalikult oma loobumisest või ei saa volikogu töös osaleda käesoleva seaduse § 18 1. lõikes märgitud põhjustel, kaotab asendusliige oma koha asendusliikmete nimekirjas.

(7) Kui esimene asendusliige ei saa volikogu töös osaleda käesoleva seaduse § 19 2. lõikes märgitud põhjustel, jääb esimene asendusliige asendusliikmete nimekirja.

(8) Kui asendatav volikogu liige kandideeris üksikkandidaadina või kui selles valimisringkonnas samal erakonnal või valimisliidul rohkem asendusliikmeid ei ole, saab volikogu liikmeks asendusliige, kes on määratud erakondade ja valimisliitude vahel jaotatud lisamandaadi alusel, mille on registreerinud valla või linna valimiskomisjon. Kui selles valimisringkonnas ühelgi erakonnal või valimisliidul rohkem asendusliikmeid ei ole, saab volikogu liikmeks selles valimisringkonnas valimata jäänud kandidaatidest kõige rohkem hääli saanud kandidaat.

(9) Kui valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas on ainult üksikkandidaadid, on volikogu liikmeks esimene samas valimisringkonnas valimata jäänud üksikkandidaat. Kui esimene valimata jäänud üksikkandidaat loobub või tema volitused lõpevad või peatuvad, on volikogu liikmeks järgmine valimata jäänud üksikkandidaat.

(10) Kui üksikkandidaat teatab kirjalikult oma loobumisest või ei saa volikogu töös osaleda käesoleva seaduse § 18 1. lõikes märgitud põhjustel, ei saa teda hiljem enam volikogu liikmeks määrata.

§ 20¹. Volikogu liikme volituste taastumine

(1) Volikogu liikme volituste taastumiseks esitab ta vastava avalduse valla- või linnasekretärile, kes saadab selle hiljemalt kolme tööpäeva jooksul valla või linna valimiskomisjonile.

(2) Volikogu liikme volituste taastumisel lõpevad selle asendusliikme volitused, kes on viimasena määratud asendama lisamandaadi alusel või samas erakonnas või valimisliidus kandideerinud volikogu liiget sellest valimisringkonnast.

(3) Kui valimisringkonna kandidaatide koondnimekirjas on ainult üksikkandidaadid, lõpevad volikogu liikme volituste taastumisel selle volikogu liikme volitused, kes on viimasena määratud asendama volikogu liiget sellest valimisringkonnast.

(4) Volikogu liikme volitused taastuvad ja teda asendanud volikogu liikme volitused lõpevad valla või linna valimiskomisjoni otsuse jõustumise hetkest.

§ 21. [kehtetu]

§ 22. Volikogu pädevus

(1) Volikogu ainupädevusse kuulub järgmiste küsimuste otsustamine:

- 1) valla- või linnaeelarve vastuvõtmine ja muutmine ning selle täitmise aruande kinnitamine ning audiitori määramine;
- 2) kohalike maksude kehtestamine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine;
- 3) valla või linna eelarvesse laekuvate kohalike maksude puhul soodustuste andmise korra kehtestamine;
- 4) koormiste määramine;
- 5) toetuste andmise ja valla või linna eelarvest finantseeritavate teenuste osutamise korra kehtestamine;
- 6) valla- või linnavara valitsemise, kasutamise ja käsutamise korra kehtestamine;
- 7) valla või linna arengukava vastuvõtmine ja muutmine;
- 8) laenu- ja teiste varaliste kohustuste võtmine;
- 9) valla või linna põhimääruse kinnitamine, muutmine ja kehtetuks tunnistamine;
- 10) taotluse esitamine või arvamus andmine valla või linna piiride või valla või linna nime muutmiseks ning sellega seotud varaliste või muude vaidluste lahendamiseks;
- 11) osavalla ja linnaosa moodustamine ja lõpetamine, tema pädevuse kindlaksmääramine ja põhimääruse kinnitamine;
- 12) volikogu järgmise koosseisu liikmete arvu määramine;
- 13) valimisringkondade arvu, piiride ja ühtse numeratsiooni ning igas valimisringkonnas mandaatide arvu määramine, valla või linna valimiskomisjoni ja jaoskonnakomisjoni moodustamine;
- 14) volikogu esimehe, aseesimehe või aseesimeeste valimine;
- 15) vallavanema või linnapea valimine ja ametist vabastamine;
- 16) valitsuse liikmete arvu ja valitsuse struktuuri kinnitamine;
- 17) valitsuse liikmete kinnitamine ja nende vabastamine valitsuse liikmete kohustustest ning palgaliste valitsusliikmete ametisse nimetamine ja ametist vabastamine;
- 18) umbusalduse avaldamine volikogu esimehele, volikogu aseesimehele, volikogu komisjoni esimehele, volikogu komisjoni aseesimehele, revisjonikomisjoni liikmele, valitsusele, vallavanemale või linnapeale või valitsuse liikmele;
- 19) vallavanemale või linnapeale ja palgalistele valitsusliikmetele töötasu määramine ning teistele valitsusliikmetele hüvituse maksmise otsustamine ja selle suuruse määramine;
- 20) volikogu komisjonide moodustamine ja tegevuse lõpetamine, nende esimeeste ja aseesimeeste valimine volikogu liikmete hulgast ja komisjonide koosseisu kinnitamine;
- 21) volikogu esimehele või ühele aseesimehele töötasu või hüvituse määramine või aseesimeeste hüvituse määramine;
- 22) volikogu liikmetele volikogu ülesannete täitmisel tehtud kulutuste ning volikogu tööst osavõtu eest hüvituse suuruse ja maksmise korra kehtestamine;
- 23) valla või linna esindamise korra kehtestamine;
- 24) valla või linna poolt äriühingu ja sihtasutuse asutamine, lõpetamine ning põhikirja kinnitamine ja muutmine;

25) valla või linna osalemise otsustamine äriühingus, sihtasutuses, mittetulundusühingus ning nendes osalemise lõpetamise otsustamine; [Alapunkt 25¹ jõustub 1. 01. 2003]

25¹) valla või linna esindajate ja nende asendajate nimetamine kohaliku omavalitsuse üksuste liidu üldkoosolekule ja sealt tagasikutsumine;

26) rahvakohtunikukandidaatide valimine;

27) Vabariigi Presidendi valimiskogusse volikogu esindaja või esindajate valimine;

28) maavanema kandidatuuri kooskõlastamiseks volikogu esindaja valimine;

29) valla või linna ehitismääruse kinnitamine, muutmine ja kehtetuks tunnistamiseks;

30) kinnisasja sundvõõrandamise taotluse esitamine;

31) üldplaneeringu algatamine ja kehtestamine;

32) üldplaneeringu vastuvõtmine ja avaliku väljapaneku väljakuulutamise;

33) detailplaneeringu kehtetuks tunnistamine ning sellise detailplaneeringu kehtestamine, mille puhul planeerimiseseaduse kohane järelevalve teostamine planeeringute koostamise üle on kohustuslik või millega määratakse miljöövääruslik hoonestusala;

34) valla või linna ametiasutuse ja valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse moodustamine, ümberkorraldamine ja tegevuse lõpetamine ning ametiasutuse põhimääruse kinnitamine;

35) valla- või linnaametnikele sotsiaalsete garantiide kehtestamine;

36) valla või linna ametiasutuste struktuuri ja teenistujate koosseisu ning palgamäärade ja palgatingimuste kinnitamine;

36¹) kaevetööde eeskirjade ja heakorra tagamiseks heakorraeeskirjade kehtestamine;

36²) koerte ja kasside pidamise eeskirjade kehtestamine;

36³) avaliku korra tagamiseks avaliku korra eeskirjade kehtestamine.

37) muud seadusega volikogu ainupädevusse antud küsimused.

(2) Seadusega kohaliku omavalitsuse, kohaliku omavalitsusüksuse või kohaliku omavalitsusorgani pädevusse antud küsimusi otsustab kohaliku omavalitsuse volikogu, kes võib delegeerida nende küsimuste lahendamise valitsusele.

(3) Kohaliku omavalitsuse volikogu võib delegeerida valla- või linnavalitsusele muudatuste tegemise aasta jooksul ametiasutuste struktuuris ja teenistujate koosseisus volikogu poolt kinnitatud teenistujate üldarvu ja palgafondi piires.

[RT I 2002, 99, 579 - jõust. 01.01.2003]

§ 23. Volikogu õigusaktidele esitatavad nõuded ja õigusaktide jõustumine

(1) Volikogu õigusaktid avalikustatakse valla või linna põhimääruses sätestatud korras. Kui valla või linna põhimääruses ei ole sätestatud teisiti, loetakse volikogu määrus avalikustatuks pärast tema väljapanekut valla- või linnakantsleis. Volikogu määrused jõustuvad kolmandal päeval pärast nende avalikustamist, kui õigusaktis eneses ei ole sätestatud hilisemat jõustumise tähtaega.

(2) Määruses ei saa kehtestada tagasiulatuvalt sätteid, mis toovad kaasa isikute kohustuste ja vastutuse suurenemise.

(3) Volikogu otsus jõustub teatavastegemisest.

(4) Volikogu määrustele ja otsustele kirjutab alla volikogu esimees või tema asendaja.

(5) Volikogu määrused ja otsused ning istungite protokollid peavad olema seaduses ja valla või linna põhimääruses sätestatud korras kättesaadavad kõigile isikutele.

(6) Üldist tähtsust omavad volikogu määrused saadetakse Riigikantsleile avaldamiseks kinnitatud ärakirjana nii paberandjal kui elektroonilisel kujul Riigikantsleile poolt antud tehniliste juhiste kohaselt nädala jooksul pärast aktile allakirjutamist.

(7) Volikogu määrused ja otsused ning istungite protokollid vormistatakse eesti keeles. Omavalitsusüksustes, mille püsielanike enamiku keel ei ole eesti keel, võidakse volikogu istungite protokollid lisaks eesti keelele vormistada ka selle omavalitsusüksuse püsielanike enamiku moodustava vähemusrahvuse keeles. [RT I 2002, 61, 375 - jõust. 01.08.2002]

§ 24. Õigusaktide täitmise kontroll

Seaduste ja volikogu määruste ning otsuste ja valla- või linnavalitsuse määruste ning korralduste täitmist kontrollivad seaduses ja valla või linna põhimääruses sätestatud korras volikogu ja valitsus.

§ 25. Tööandja kohustus volikogu liikme ees

Tööandja on kohustatud võimaldama volikogu liikmel osa võtta volikogu istungitest ja tema komisjonide koosolekutest ning täita volikogu antud ülesandeid.

§ 26. Volikogu liikme õigus saada teavet

Volikogu liikmel on õigus saada volikogu ja valitsuse õigusakte, dokumente ja muud teavet, välja arvatud andmed, mille väljastamine on seadusega keelatud.

III. peatükk VALITSUS

§ 27. Vallavanema ja linnapea valimine

Vallavanema või linnapea valib volikogu käesolevas seaduses ja valla või linna põhimääruses sätestatud tingimustel ja korras kuni kolmeks aastaks.

§ 28. Vallavanema ja linnapea õigus moodustada valitsus

- (1) Vallavanemal või linnapeal on valituks osutumise päevast volitus moodustada valitsus.
- (2) Valitsuse moodustamise üksikasjalik kord sätestatakse valla või linna põhimääruses.
- (3) Seaduses ja valla või linna põhimääruses ettenähtud volitused saab vallavanem või linnapea valitsuse ametisse kinnitamise päevast.

§ 29. Valitsuse volituste tähtaeg

- (1) Valla- või linnavalitsus saab oma volitused volikogu poolt valitsuse ametisse kinnitamise päevast.
- (2) Valitsus esitab lahkumispalve volikogu uue koosseisu esimesel istungil.
- (3) Pärast lahkumispalve esitamist täidab valla- või linnavalitsus oma ülesandeid ja tema volitused kehtivad kuni uue valitsuse ametisse kinnitamiseni.
- (4) [kehtetu]

§ 30. Valla- ja linnavalitsuse pädevus

- (1) Valla- või linnavalitsus:
 - 1) valmistab ette volikogus arutamisele tulevaid küsimusi, lähtudes valitsuse seisukohtadest või volikogu otsustest;
 - 2) lahendab ja korraldab kohaliku elu küsimusi, mis volikogu määruste või otsustega või valla või linna põhimäärusega on pandud täitmiseks valitsusele;
 - 3) lahendab ja korraldab kohaliku elu küsimusi, mis ei kuulu volikogu pädevusse;
 - 4) lahendab küsimusi, mis on käesoleva seaduse § 22 2. lõike alusel delegeeritud valitsusele.
- (2) Valitsus võib taotleda volikogu ees volikogu poolt vastuvõetud määruse või otsuse uuesti läbivaatamist.
- (3) Valla- või linnavalitsus kehtestab oma korraldusega valla või linna asutuse poolt osutatavate teenuste hinnad, arvestades seejuures haldusmenetluse seaduse (RT I 2001, 58, 354) § 5 lõikes 3 sätestatud.
- (4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud juhul võib linnavalitsus volitada linna ametiasutust, mis teostab avalikku võimu, kehtestama nende teenuste hinnad, mida osutab linna ametiasutuse hallatav asutus, mis ei teosta avalikku võimu. Volituse andmisel linna ametiasutusele, mis teostab avalikku võimu, on korralduse andmise õigus selle ametiasutuse juhil.
[RT I 2002, 53, 336 - jõust. 01.07.2002]

§ 31. Valla- ja linnavalitsuse määrustele ning korraldustele esitatavad nõuded ja nende jõustumine

- (1) Määrused ja korraldused peavad olema valla või linna põhimääruses kehtestatud korras avalikustatud enne nende jõustumist ja kättesaadavad kõigile isikutele.
- (2) Ei avalikustata andmeid, mille väljastamine on seadusega keelatud või mõeldud üksnes valla või linna ametiasutuse siseseks kasutamiseks.
- (3) Valla- ja linnavalitsuse määrused ja korraldused vormistatakse ja avalikustatakse eesti keeles.

(4) Määrus jõustub kolmandal päeval pärast avalikustamist, kui määruses eneses ei ole sätestatud hilisemat tähtpäeva.

(5) Valitsuse korraldus jõustub teatavakstegemisest.

(6) Määrustele ja teistele valitsuse dokumentidele kirjutab alla vallavanem või linnapea ja valla- või linnasekretär.

[RT I 2002, 61, 375 - jõust. 01.08.2002]

IV. peatükk

VALLA- VÕI LINNAELANIKE OSALEMINE KOHALIKU OMAVALITSUSE TEOSTAMISES

§ 32. Õigusaktide algatamise õigus

(1) Vähemalt ühel protsendil hääleõiguslikel valla- või linnaelanikel, kuid mitte vähem kui viiel hääleõiguslikul valla- või linnaelanikul on õigus teha kohaliku elu küsimustes valla- või linnavolikogu või -valitsuse õigusaktide vastuvõtmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks algatusi, mis võetakse arutusele hiljemalt kolme kuu jooksul.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes ettenähtud algatus esitatakse valla- või linnavalitsusele vastava eelnõuna, millele lisatakse allkirjadega varustatud algatuse esitajate nimekiri. Kui algatatud küsimus kuulub volikogu pädevusse, esitab valitsus selle ühe kuu jooksul volikogule lahendamiseks koos omapoolse seisukohaga.

(3) Algatuse esitajate esindajal on õigus osaleda algatuse arutelus volikogus või valitsuses.

[RT I 2002, 61, 375 - jõust. 01.08.2002]

§ 33. Muudatuste taotlemine volikogu ja valitsuse õigusaktides

(1) Igäühel on õigus taotleda volikogult või valitsuselt nende poolt vastuvõetud õigusaktidesse muudatuste tegemist või nende tühistamist, kui nendega on seadusvastaselt kitsendatud tema õigusi.

(2) [Kehtetu - RT I 2002, 61, 375 - jõust. 01.08.2002]

V. peatükk

MAJANDUS JA EELARVE

§ 34. Munitsipaalomand

(1) Munitsipaalomand on vallale või linnale kuuluv vara.

(2) Oma vara valdamise, kasutamise ja käsutamise korra sätestab valla- või linnavolikogu vastavalt seadusele valla või linna põhimääruses.

(3) Kohalik omavalitsus võib talle riigi poolt tasuta omandisse antud kinnisasja võõrandada juhul, kui kinnisasi ei ole enam vajalik või on muutunud kõlbmatuks kohaliku omavalitsusüksuse ülesannete täitmiseks. Riigi poolt tasuta antud kinnisasja võib võõrandada ainult kohaliku omavalitsuse volikogu poolt kehtestatud korras.

(4) Kohalikul omavalitsusüksusel on ostueesõigus tema haldusterritooriumil asuva ehitise võõrandamisel eraõiguslike isikute poolt, kui seda ehitist on osaliselt või tervikuna enne võõrandamist vähemalt ühe aasta jooksul kasutatud haridus-, tervishoiu-, kultuuri- või kasvatusasutusena. Muus osas kohaldatakse ostueesõigusele asjaõigusseaduse (RT I 1993, 39, 590; 1999, 44, 509) sätteid.

§ 35. Majandustegevus ja osalemine juriidilistes isikutes

(1) Vald või linn võib teenuste osutamiseks asutada valla või linna ametiasutuse hallatavaid asutusi, mis ei ole juriidilised isikud, olla osanikuks või aktsionäriks valla või linna arengu seisukohast olulises äriühingus, samuti asutada sihtasutusi ja olla mittetulundusühingu liikmeks.

(2) Valla või linna ametiasutuse hallatava asutuse asutamise ja selle tegevuse lõpetamise otsustab volikogu. Hallatava asutuse põhimääruse kinnitamine ja selle muutmine toimub volikogu poolt sätestatud korras. Valla või linna ametiasutus ja ametiasutuse hallatav asutus registreeritakse riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste registris.

(3) Sihtasutuse, mille ainuasutajaks on vald või linn, samuti osahinguga või aktsiaseltsi, mille ainsaks osanikuks või aktsionäriks on vald või linn, asutamise, ühinemise, jagunemise ja ümberkujundamise ja lõpetamise otsustab ning põhikirja ja selle muudatused kinnitab kohaliku omavalitsuse volikogu. Sihtasutuse, osahinguga või aktsiaseltsi nõukogu liikmed nimetab, samuti muid asutaja, osaniku või aktsionäri õigusi teostab valla- või linnavalitsus. Kui osahingul ei ole nõukogu, nimetab valla- või linnavalitsus osahinguga juhataja liikmed.

(4) Kui sihtasutusel on mitu asutajat või kui äriühingus osaleb lisaks linnale või vallale ka teisi osanikke või aktsionäre, samuti kui vald või linn osaleb liikmena mittetulundusühingus, otsustab osalemise ja selle lõpetamise valla- või linnavalitsus. Muus osas teostab osaniku-, aktsionäri-, asutaja- või liikmeõigusi valla- või linnavalitsuse poolt nimetatud isik.

(5) Vallal või linnal on õigus oma ülesannete täitmiseks sõlmida lepinguid.
[RT I 2002, 61, 375 - jõust. 01.08.2002]

§ 36. Maksud ja koormised

(1) Kohalikud maksud ja maksumäärade muudatused kehtestatakse enne valla- või linnaeelarve või lisaelarve vastuvõtmist või eelarve muutmist ja neid rakendatakse eelarveaasta algusest või koos lisaelarve või eelarve muutmiselega.

(2) Koormis on kohustus (õ), mis seaduse alusel kehtestatakse volikogu määrusega füüsilistele või juriidilistele isikutele kohustuslike tööde tegemiseks valla või linna territooriumil kehtestatud heakorraeskirjade täitmiseks.

(3) Koormise võib kehtestada füüsilistele ja juriidilistele isikutele nende omandis või valduses oleva kinnistu või muu nende kasutuses oleva territooriumi ning sellega vahetult piirneva üldkasutatava territooriumi heakorra tagamiseks.

(4) Koormise määramisel kehtestatakse koormise olemus, ulatus, täitmise tingimused ja kord.

(5) Isik, kellel koormise täitmine lasub, võib oma arvel lasta selle täita teisel isikul. Isiku põhjendatud taotlusel on volikogul õigus lubada isikul koormise täitmise eest maksta raha, mida peab kasutama selle koormise täitmiseks. Koormise täitmiseks vajalike tööde maksumus määratakse koormise kehtestamisel.

(6) Koormise täitmist kontrollib valla- või linnavalitsus vastavalt valla või linna põhimääruses kehtestatud korrale.

(7) Koormist ei või asendada maksuga kohalikku eelarvesse.

(8) Koormisena ei või kehtestada trahve, teenustasusid, lõive ega muu nimetusega rahalisi makse.

(9) Koormis ei või olla lepingu objektiks.

§ 37. Arengukava vastuvõtmine ja muutmine

(1) Vallal või linnal peab olema arengukava vähemalt kolmeks järgneva aastaks. Kui vallal või linnal on kolmest aastast pikemaajalisi varalisi kohustusi või neid kavandatakse pikemaks perioodiks, peab arengukava olema kavandatud selleks perioodiks.

(2) Arengukava ja selle muutmise eelnõu avalikustatakse enne selle vastuvõtmist volikogus valla või linna põhimääruses sätestatud korras.

(3) Hiljemalt iga aasta 1. oktoobriks vaatab volikogu läbi ja võtab vastu otsuse arengukava muutmise kohta.

(4) Arengukava on aluseks:

- 1) valla- või linnaeelarve koostamisele;
- 2) investeringute kavandamisele ja nende jaoks rahaliste ja muude vahendite taotlemisele, sõltumata nende allikast;
- 3) laenu võtmisele ja võlakirjade emitteerimisele eelarveaastast pikemaks perioodiks.

(5) Valla või linna üldplaneering ja arengukava ei tohi olla vastuolus.

§ 38. Valla ja linna eelarve

(1) Valla- või linnaeelarve koosneb eelarveaasta tuludest, kuludest ja finantseerimistingutest.

(2) Vallal või linnal on keelatud laenu andmine või tagamine. Laenu võib anda üksnes õppelaenuks linna- või vallaeelarves selleks otstarbeks ettenähtud summa piires.

(3) Eelarve projekt, vastuvõetud eelarve ning eelarve muudatused ja eelarve täitmise aruanne avaldatakse üldiseks teadmiseks valla- või linnaelanikele.

(4) [kehtetu]
[RT I 2002, 64, 393 - jõust. 20.07.2002]

§ 39. Valla ja linna eelarve koostamine ja jõustumine

- (1) Valla või linna eelarve koostatakse seaduses sätestatud korras, arvestades valla või linna arengukava.
- (2) Eelarve või selle projekti muutmise ettepanekule, mis tingib nendes ettenähtud tulude vähendamise, kulude suurendamise või kulude ümberjaotamise, tuleb algatajal lisada rahalised arvestused, mis näitavad ära kulude katteks vajalikud tuluaallikad.
- (3) Valla või linna eelarve jõustub seaduses ettenähtud tähtajast.

§ 39¹. Eelarve täitmise aruande kinnitamine

(1) .
[Kehtetu - RT I 2002, 64, 393 - jõust. 20.07.2002]

(2) Eelarve täitmise aruande kinnitab volikogu hiljemalt 1. maiks, olles eelnevalt ära kuulanud revisjonikomisjoni vastava arvamuse. Eelarve täitmise aruanne avalikustatakse valla või linna põhimääruses sätestatud korras.
[RT I 2002, 64, 393 - jõust. 20.07.2002]

VI. peatükk TÖÖKORRALDUS

§ 40. Töövormid

Volikogu ja valitsuse töö vorm on istung. Volikogu ja valitsuse komisjoni töö vorm on koosolek.

§ 41. Keelekasutus kohalikes omavalitsustes

- (1) Asjaajamiskeel kohalikes omavalitsustes on eesti keel. Igaühel on õigus pöörduda kohalike omavalitsuste ja nende ametiisikute poole eesti keeles ja saada eestikeelseid vastuseid.
- (2) Volikogu ja valitsuse istungid toimuvad eesti keeles.
- (3) Võõrkeelte, sealhulgas vähemusrahvuste keelte kasutamise kohalikes omavalitsustes sätestab keeleseadus (RT I 1995, 23, 334; 1996, 37, 739; 40, 773; 1997, 69, 1110; 1998, 98/99, 1618; 1999, 1, 1; 16, 275; 2000, 51, 326; 2001, 58, 354; 65, 375; 93, 565). Keeleseaduse § 11 alusel kohaliku omavalitsuse volikogu ettepanekul antud luba kasutada vastava kohaliku omavalitsuse sisemise asjaajamise keelena omavalitsusüksuse püsielanike enamiku moodustava vähemusrahvuse keelt kehtib kuni vastava volikogu volituste lõppemiseni.
- (4) Kui omavalitsusüksus on vastavalt käesoleva paragrahvi 3. lõikele saanud nõusoleku kasutada sisemise asjaajamise keelena eesti keele kõrval omavalitsusüksuse püsielanike enamiku moodustava vähemusrahvuse keelt, võivad volikogu ja valitsus otsustada vastavalt volikogu ja valitsuse istungi töö osalise või täieliku tõlkimise vähemusrahvuse keelde.

§ 42. Volikogu esimees

Volikogu esimees:

- 1) korraldab volikogu tööd, kutsub kokku ja juhatab volikogu istungeid ning korraldab nende ettevalmistamist;
- 2) esindab omavalitsusüksust ja selle volikogu vastavalt seadusega, valla või linna põhimäärusega ning volikogu poolt antud pädevusele;
- 3) kirjutab alla volikogu poolt vastuvõetud määrustele ja teistele volikogu dokumentidele;
- 4) täidab muid talle seaduse alusel ja valla või linna põhimäärusega pandud ülesandeid.

§ 43. Volikogu kokkukutsumine

(1) Volikogu istungi kutsub kokku selle esimees või tema asendaja, nende puudumisel volikogu vanim liige volikogu poolt kehtestatud korras. Volikogu esimese istungi kutsub kokku valla või linna valimiskomisjoni esimees hiljemalt seitsmendal päeval pärast valimistulemuste väljakuulutamist. Volikogu esimese istungi ning käesoleva seaduse § 52 2. lõike alusel kokkukutsutava istungi kutse saatmisel ei ole vaja järgida käesoleva paragrahvi 3. lõikes ettenähtud nõudeid.

(2) [kehtetu]

(2¹) Käesoleva seaduse § 52 2. lõike alusel kokkukutsutava volikogu istungi kutsub kokku valla või linna valimiskomisjoni esimees hiljemalt seitsmendal päeval pärast asendusliikmete määramist.

(3) Volikogu kokkukutsumisel tuleb kutses ära näidata arutusele tulevad küsimused ja kutse peab olema volikogu liikmetele teatavaks tehtud vähemalt neli päeva enne volikogu istungit.

(4) Volikogu esimees või tema asendaja kutsub volikogu kokku valla- või linnavalitsuse või vähemalt neljandiku volikogu koosseisu ettepanekul nende poolt tõstatatud küsimuste arutamiseks.

§ 44. Küsimuste arutelu volikogus

(1) Volikogu tööd korraldab ja istungeid juhatab volikogu esimees või tema asendaja.

(2) Volikogu esimees korraldab vajadusel arutusele tulevate küsimuste ettevalmistamist volikogu poolt. Volikogu võib valitsusele anda ettevalmistamiseks volikogus arutusele tulevaid küsimusi.

(3) Volikogu esimest istungit juhatab kuni volikogu esimehe valimiseni valla või linna valimiskomisjoni esimees. Esimese istungi päevakorras on volikogu esimehe ja aseesimehe või aseesimeeste valimine ning valitsuse lahkumispalve ärakuulamine. Sama kord kehtib ka käesoleva seaduse § 52 2. lõike alusel kokkukutsutud uue volikogu esimese istungi päevakorra suhtes, välja arvatud valitsuse lahkumispalve ärakuulamine. Volikogu esimehe ja aseesimehe valimised korraldab valla või linna valimiskomisjon ning valimistulemused tehakse kindlaks valimiskomisjoni otsusega.

(4) Volikogu istungid on avalikud. Volikogu võib kuulutada istungi küsimuse arutelu osas kinniseks, kui selle poolt hääletab vähemalt kaks korda enam volikogu liikmeid kui vastu või kui küsimust puudutavate andmete avalikustamine on seadusega keelatud või piiratud.

(5) Volikogu arutab istungi kutses märgitud ja volikogu poolt nõutavas korras ettevalmistatud küsimusi.

(6) Volikogu istungist võivad sõnaõigusega osa võtta valla- või linnavalitsuse liikmed, valla- või linnasekretär, samuti volikogu poolt istungile kutsutud isikud. Sõna andmise otsustab istungi juhataja.

§ 45. Hääletamine volikogus

(1) Volikogu ainupädevusse kuuluvaid küsimusi otsustatakse hääletamise teel. Muudes küsimustes hääletatakse juhul, kui vähemalt üks volikogu liige seda nõuab.

(2) Hääletamine volikogus on avalik.

(3) Isikuvalimised otsustatakse salajasel hääletamisel.

(4) Volikogu otsustused fikseerib istungi juhataja.

(5) Volikogu otsustused tehakse poolthäälte enamusega.

Käesoleva seaduse § 22 1. lõike punktides 2, 4, 6-10, 14, 15, 18, 24 ja 25¹ ning põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse §-s 7 ettenähtud küsimustes otsustuste vastuvõtmiseks on vajalik volikogu koosseisu häälteenamus.

[RT I 2002, 96, 565 - jõust. 01.01.2003]

§ 46. Umbusaldusmenetlus volikogus

(1) Vähemalt neljandik volikogu koosseisust võib algatada umbusalduse avaldamise volikogu esimehele, volikogu aseesimehele, volikogu komisjoni esimehele, volikogu komisjoni aseesimehele, revisjonikomisjoni liikmele, valitsusele, vallavanemale, linnapeale või valitsuse liikmele.

(2) Umbusalduse avaldamise küsimus lülitatakse volikogu järgmise istungi päevakorda.

(3) Umbusaldushääletus on avalik. Umbusalduse avaldamine vabastab volikogu esimehe või aseesimehe tema kohustustest ja ametist või volikogu komisjoni esimehe, komisjoni aseesimehe või revisjonikomisjoni liikme tema kohustustest. Volikogu esimehele umbusalduse avaldamise korral täidab volikogu esimehe ülesandeid kuni uue esimehe valimiseni volikogu määratud üks volikogu aseesimeestest või tema puudumisel volikogu vanim liige.

(4) Umbusalduse avaldamine vabastab vallavanema, linnapea või valitsuse liikme vallavanema, linnapea või valitsuse liikme kohustustest ja ametist. Vallavanemale või linnapeale umbusalduse avaldamise korral valib volikogu samal istungil uue vallavanema või linnapea või määrab ühe valitsuse liikmetest vallavanema või linnapea asendajaks kuni uue vallavanema või linnapea valimiseni.

(5) Valitsusele umbusalduse avaldamise korral täidab valitsus oma ülesandeid edasi ja valitsuse volitused kehtivad kuni uuele valitsusele volituste andmiseni käesolevas seaduses sätestatud korras. Valitsuse volituste

lõppemine seoses umbusalduse avaldamisega toob kaasa kõigi valitsuse liikmete vabastamise valitsuse liikme kohustustest ning palgaliste valitsuse liikmete ametist vabastamise.

(6) Kui volikogu avaldab umbusaldust mõnele valitsuse liikmele ning käesoleva seaduse § 49 6. lõikes sätestatud kvoorum jääb alles, jätkab valitsus oma tegevust ning vabad kohad täidetakse käesoleva seaduse §-s 28 sätestatud korras või muudetakse sätestatud korras valitsuse liikmete arvu ja valitsuse struktuuri.

(7) Kui valitsuse liikmetele avaldatud umbusalduse tagajärjel ei ole täidetud käesoleva seaduse § 49 6. lõikes sätestatud kvooruminõue, loetakse valitsus tervikuna tagasiastunuks.

(8) Kui umbusalduse avaldamine ei leidnud volikogu istungil toetust, siis ei saa samale isikule kolme kuu jooksul samal põhjusel algatada uut umbusalduse avaldamist.

(9) Umbusalduse avaldamine on volikogu esimehe, aseesimehe, vallavanema, linnapea või valitsuse liikme ametist vabastamise eraldi alus avaliku teenistuse seaduses (RT I 1995, 16, 228; 1999, 7, 112; 10, 155; 16, 271 ja 276; 2000, 25, 144 ja 145; 28, 167; 102, 672; 2001, 7, 17 ja 18; 17, 78; 42, 233; 47, 260) sätestatud ametist vabastamise aluste kõrval.

§ 47. Volikogu komisjonid

(1) Volikogu võib moodustada nii alatisi kui ka ajutisi komisjone. Komisjonide esimehed tuleb valida volikogu liikmete hulgast. Teised komisjoni liikmed kinnitatakse komisjoni esimehe esildusel.

(2) Volikogu komisjoni tegevuse alused ja kord sätestatakse valla või linna põhimääruses.

§ 48. Revisjonikomisjon

(1) Volikogu moodustab oma volituste ajaks vähemalt kolmeliikmelise revisjonikomisjoni.

(2) Revisjonikomisjoni esimees ja liikmed valitakse volikogu liikmete hulgast.

(3) Revisjonikomisjon kontrollib:

- 1) valla- või linnavalitsuse tegevuse vastavust volikogu määrustele ja otsustele;
- 2) valla või linna ametiasutuste ja nende hallatavate asutuste raamatupidamise õigsust ja valla või linna vara kasutamise sihipärasust;
- 3) tulude tähtaegset sissenõudmist ja arvelevõtmist ning kulude vastavust valla või linna eelarvele;
- 4) valla või linna poolt sõlmitud lepingute täitmist;
- 5) valla- või linnavalitsuse ja nende ametiasutuste tegevuse seaduslikkust ning otstarbekust.

(4) Revisjonikomisjon kontrollib käesoleva paragrahvi 3. lõikes nimetatud asutusi valla või linna põhimääruses sätestatud korras ja oma tööplaani alusel või volikogu ülesandel.

(5) Revisjonikomisjoni otsus ja revisjoniakt saadetakse valla- või linnavalitsusele, kes võtab revisjoniakti suhtes seisukoha ja esitab selle kümne päeva jooksul revisjonikomisjonile. Revisjonikomisjon esitab eelnimetatud dokumendid volikogule otsuse tegemiseks kontrolli tulemuste realiseerimise kohta, lisades nendele dokumentidele otsuse tegemiseks vajaliku volikogu õigusakti eelnõu.

(6) Revisjonikomisjonil on õigus saada teavet ja kõiki oma tööks vajalikke dokumente.

(7) Revisjonikomisjon esitab vähemalt kord aastas aruande oma tegevuse kohta volikogu istungil.

§ 49. Valitsuse töö korraldamine

(1) Vallavalitsuse juht on vallavanem ning linnavalitsuse juht linnapea, kes esindab valitsust.

(2) Vallavanem või linnapea annab valitsuse ja valla või linna ametiasutuste sisemise töö korraldamiseks käskkirju.

(3) Valitsuse juht ei või olla volikogu esimees.

(4) Valitsuse koosseisu kuuluvad vallavanem või linnapea, valitsuse liikmed.

(5) Vallavanema või linnapea asendamine toimub valla või linna põhimääruses sätestatud korras.

(6) Valla- või linnavalitsus on otsustusvõimeline, kui tema istungist võtab peale vallavanema või linnapea või nende asendaja osa vähemalt pool valitsuse koosseisust.

(7) Valitsuse otsustused tehakse poolthääle enamusega.

(8) Valitsuse istungid on kinnised, kui valitsus ei otsusta teisiti.

(9) Vallavanem või linnapea või nende asendaja võib istungile kutsuda ka teisi isikuid.

(10) Valla- või linnavalitsuse määrusele ja teistele dokumentidele kirjutavad alla vallavanem või linnapea või nende asendaja ning valla- või linnasekretär.

(11) Valla- ja linnavalitsuse täpsem töökorrd, komisjonide moodustamise alused ja kord ning tegevuse alused sätestatakse valla või linna põhimääruses.

§ 50. Vallavanem ja linnapea

(1) Vallavanem või linnapea:

- 1) korraldab valla- või linnavalitsuse tööd ja valla- või linnavalitsuse istungite ettevalmistamist;
- 2) esindab omavalitsusüksust ja valla- või linnavalitsust vastavalt seadusega, valla või linna põhimäärusega ning volikogu poolt antud pädevusele;
- 3) annab valla- või linnavalitsuse ja tema ametiasutuste sisemise töö korraldamiseks käskkirju;
- 4) kirjutab alla valla- või linnavalitsuse määrustele ja korraldustele ning teistele valitsuse dokumentidele;
- 5) esitab volikogule kinnitamiseks valla- või linnavalitsuse koosseisu;
- 6) esitab volikogule ettepaneku valitsuse täiendava liikme kinnitamiseks ja valitsuse liikme vabastamiseks valitsuse liikme kohustustest ning palgalise valitsuse liikme ametisse nimetamiseks ja ametist vabastamiseks;
- 7) esitab valla- või linnavalitsusele ametisse kinnitamiseks ametiasutuse hallatava asutuse juhi kandidaadi;
- 7¹) esitab majanduslike huvide deklaratsiooni korruptsioonivastases seaduses sätestatud korras;
- 8) täidab muid talle seaduse alusel ja valla või linna põhimäärusega pandud ülesandeid.

(2) Vallavanem või linnapea ei tohi olla üheski muus riigi- või kohaliku omavalitsuse ametis, riigi või kohaliku omavalitsuse hallatava asutuse töötaja ega kuuluda kohaliku omavalitsuse osalusega äriühingu juhtorganisse. Ta on kohustatud viie tööpäeva jooksul pärast valimistulemuste kinnitamist teavitama enda valimisest asutust, kus ta on antud hetkel teenistuses või omab töölepingut. Tema tööleping lõpetatakse töölepingu seaduse (RT 1992, 15/16, 241; 1993, 10, 150; RT I 1993, 26, 441; 1995, 14, 170; 16, 228; 1996, 3, 57; 40, 773; 45, 850; 49, 953; 1997, 5/6, 32; 1998, 111, 1829; 1999, 16, 276; 60, 616; 2000, 25, 144; 51, 327; 57, 370; 102, 669; 2001, 17, 78; 42, 233; 53, 311) § 85 alusel või ta vabastatakse ametist avaliku teenistuse seaduse § 127 alusel.

§ 51. Istungi ja koosoleku protokoll

(1) Volikogu istungi protokollile kirjutab alla volikogu esimees või tema asendaja.

(2) Valla- või linnavalitsuse istungi protokollile kirjutavad alla vallavanem või linnapea või nende asendaja ja protokollija.

(3) Volikogu või valitsuse komisjoni koosoleku protokollile kirjutab alla koosoleku juhataja.

(4) Protokollile allakirjutanud isikud vastutavad protokollis sisalduvate andmete õigsuse eest.

5) Protokollile kantakse istungi või koosoleku toimumise aeg ja koht, osavõtjate nimed, arutlusele tulevad küsimused, nende kohta esitatud ettepanekud ja vastuvõetud otsused, hääletustulemused ning otsustajate või küsimuste algatajate eriarvamused.

(6) Volikogu istungite protokollid peavad olema kättesaadavad igapähele.

(7) Valla- või linnavalitsuse istungite ning volikogu ja valitsuse komisjonide koosolekute protokollid peavad olema igapähele kättesaadavad valla või linna põhimääruses sätestatud korras.

(8) Üldkättesaadavaks ei tehta protokollides sisalduvaid andmeid, mille väljastamine on seadusega piiratud või mõeldud valla või linna ametiasutuste siseseks kasutamiseks.

(9) Protokollid ja teised dokumendid peavad vastama haldusdokumentidele kehtestatud põhinõuetele.

§ 52. Volikogu tegutsemisvõimeetus

(1) Volikogu on tegutsemisvõimetu, kui ta:

- 1) pole vastu võtnud valla või linna eelarvet kolme kuu jooksul eelarveaasta algusest või riigieelarve vastuvõtmisest arvates, kui riigieelarvet ei olnud vastu võetud eelarveaasta alguseks;
- 2) pole kahe kuu jooksul uue koosseisu esimese istungi kokkutulemise päevast arvates valinud volikogu esimeest ja vallavanemat või linnapead või pole nelja kuu jooksul uue koosseisu esimese istungi kokkutulemise päevast arvates kinnitanud valitsuse liikmeid;
- 3) pole kahe kuu jooksul volikogu esimehe, vallavanema või linnapea ametist vabastamisest arvates valinud uut volikogu esimeest, vallavanemat või linnapead või pole nelja kuu jooksul vallavanema või linnapea vabastamisest arvates kinnitanud valitsuse liikmeid;
- 4) pole kahe kuu jooksul vallavanemale, linnapeale või valitsusele umbusalduse avaldamise päevast arvates valinud uut vallavanemat või linnapead ja pole nelja kuu jooksul umbusalduse avaldamise päevast arvates kinnitanud valitsuse liikmeid.

(2) Kui volikogu osutub tegutsemisvõimeetuks, loetakse kõigi tema liikmete volitused ennetähtaegselt lõppenuks ning nende asemele astuvad asendusliikmed käesoleva seaduse §-s 20 sätestatud korras. Sellisel juhul kutsub volikogu istungi kokku ja seda juhatab kuni volikogu esimehe valimiseni valla või linna valimiskomisjoni esimees või tema asendaja.

(3) Kui volikogu muutub tegutsemisvõimeetuks vähem kui kuus kuud enne kohaliku omavalitsuse volikogude korralisi valimisi ning volikogu liikmete kohtade täitmiseks ei piisa volikogu asendusliikmeid, otsustab käesoleva seaduse § 22 1. lõike punktis 13 ja 2. lõikes nimetatud küsimusi valitsus.

§ 53. [kehtetu]

VI¹. peatükk MUNITSIPAALPOLITSEI

[RT I 2003, 1, 1 - jõust. 16.01.2003]

§ 53¹. Munitsipaalpolitsei

(1) Munitsipaalpolitsei on kohaliku omavalitsuse ametiasutus või valla- või linnavalitsuse ametnik, kelle põhiülesanne on osaleda avaliku korra tagamisel ja teostada valla- või linnavolikogu poolt vastuvõetud eeskirjade täitmise üle järelevalvet kohaliku omavalitsuse määratud tööpiirkonnas.

(2) Munitsipaalpolitseid finantseeritakse kohaliku omavalitsuse eelarvest.

§ 53². Munitsipaalpolitsei moodustamine ja ülesanded

(1) Munitsipaalpolitsei moodustamise ja lõpetamise otsustab valla- või linnavolikogu.

(2) Munitsipaalpolitsei struktuur, koosseis, alluvus, tööpiirkond, täpsemad ülesanded, õigused ja kohustused sätestatakse valla- või linnavolikogu poolt kinnitatavas põhimääruses. Kui munitsipaalpolitsei ametikoht moodustatakse valla- või linnavalitsuses, sätestatakse munitsipaalpolitsei ametniku alluvus, tööpiirkond, täpsemad ülesanded, seadustest tulenevad õigused ja kohustused munitsipaalpolitsei ametniku ametijuhendis.

(3) Munitsipaalpolitseiametnikule laieneb avaliku teenistuse seadus (RT I 1995, 16, 228; 1999, 7, 112; 10, 155; 16, 271 ja 276; 2000, 25, 144 ja 145; 28, 167; 102, 672; 2001, 7, 17 ja 18; 17, 78; 42, 233; 47, 260; 2002, 21, 117; 62, 376). Munitsipaalpolitseiametnikule ei laiene politseiteenistuse seadus (RT I 1998, 50, 753; 104, 1742; 2000, 10, 57; 28, 167; 2001, 7, 17; 85, 511; 2002, 53, 336; 61, 375).

§ 53³. Munitsipaalpolitsei koostöö

(1) Munitsipaalpolitsei teeb oma ülesannete täitmisel koostööd teiste kohalike omavalitsuste asutuste, riigiorganite, politseiseaduse (RT 1990, 10, 113; 1991, 10, 152; RT I 1993, 20, 355; 1994, 34, 533; 40, 654; 86/87, 1487; 1995, 62, 1056; 1996, 62, 953; 1998, 50, 753; 51, 756; 2001, 7, 17; 65, 377; 85, 511; 2002, 56, 350) §-s 8 nimetatud riigi politseiasutuste, eraõiguslike juriidiliste isikute ja kodanikega ning nende ühendustega.

(2) Politseiseaduse §-s 8 nimetatud riigi politseiasutused osutavad valla- või linnavalitsusega sõlmitava lepingu alusel abi munitsipaalpolitsei väljaõppe ja täienduskooolitusel.

§ 53⁴. Munitsipaalpolitsei relvad

Munitsipaalpolitseiametnikule võidakse tema teenistusülesannete täitmiseks anda tulirelv relvaseaduses (RT I 2001, 65, 377; 88, 531; 102, 673; 2002, 29, 175; 53, 336; 61, 376; 63, 387) sätestatud tingimustel ja korras.

§ 53⁵. Munitsipaalpolitsei vormiriietus ja ametitunnused

Munitsipaalpolitseiametnikud kannavad kohaliku omavalitsuse sümboolikat kandvat vormiriietust või muid neid eristavaid ametitunnuseid. Munitsipaalpolitsei vormiriietus ning ametitunnused peavad neid selgelt eristama politseist. Vormiriietuse ja muude ametitunnuste kujundid töötab välja Siseministeerium.

VII. peatükk

OMAVALITSUSTEENISTUSE PÕHIALUSED

§ 54. Omavalitsusteenistus

(1) Omavalitsusteenistust valla ja linna ametiasutustes reguleerib avalikku teenistust käsitlev seadus ja käesolev seadus.

(2) Vallavanem ja linnapea ning nende abid, samuti valla- ja linnasekretär peavad valdama eesti keelt kõnes ja kirjas.

§ 54¹. Volikogu poolt valitud ja ametisse nimetatud isikute sotsiaalsed garantiid

(1) Palgalisel ametikohal töötavale volikogu esimehele või tema asetäitjale, vallavanemale või linnapeale ja volikogu poolt ametisse nimetatud valitsuse liikmele võib volikogu otsusega maksta ametist vabastamisel hüvitust kuni kolme kuu ametipalga ulatuses, kui ta on töötanud kaks kuni kaheksa aastat, ja kuni kuue kuu ametipalga ulatuses, kui ta on töötanud vastaval ametikohal rohkem kui kaheksa aastat ning vabastamine toimub:

- 1) seoses volituste tähtajalise lõppemisega;
- 2) tema enda algatusel seoses tervise seisundiga, mis ei võimalda püsivalt oma teenistuskohustusi täita;
- 3) seoses umbusalduse avaldamisega.

(2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes sätestatud hüvitust ei maksta, kui volikogu poolt ametisse valitud või nimetatud isik:

- 1) vabastatakse ametist tema enda algatusel, v.a käesoleva paragrahvi 1. lõike punktis 2 toodud juhul;
- 2) valitakse või nimetatakse volikogu poolt ametisse uueks tähtajaks.

§ 55. Valla- ja linnasekretär

(1) Valla- või linnasekretäri nimetab ametisse ja vabastab ametist seaduses sätestatud korras vallavanem või linnapea.

(2) Valla- või linnasekretäriks võib nimetada vähemalt 21-aastase Eesti kodaniku, kellel on juristi kvalifikatsioon või tunnistus Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud kutsenõuetele vastavuse kohta. Valla- ja linnasekretäride vastavust kehtestatud kutsenõuetele kontrollib ja sellekohaseid tunnistusi annab välja Vabariigi Valitsuse moodustatud valla- ja linnasekretäride kutsekomisjon.

(3) Valla- või linnasekretär ei kuulu valitsuse koosseisu, kuid ta võtab sõnaõigusega osa valitsuse istungitest.

(4) Valla- või linnasekretär:

- 1) juhib valla- või linnakantseleid ning esitab vallavanemale või linnapeale ettepanekuid valla- või linnakantselei ülesannete, struktuuri ja teenistujate koosseisu kohta;
- 2) annab kaasallkirja valitsuse määrustele ja korraldustele;
- 3) korraldab valitsuse õigusaktide avaldamist ja töö avalikustamist;
- 4) korraldab volikogu õigusaktide avaldamist ja töö avalikustamist;
- 5) saadab õigusaktidele valla või linna õigustloovate aktide ärakirjad 10 päeva jooksul nende vastuvõtmisest arvates;
- 6) esindab valda või linna kohtus või volitab selleks teisi isikuid;
- 7) hoiab valla või linna vapipitsatit;
- 8) osaleb valitsuse istungite ettevalmistamisel ja korraldab istungite protokollimist;
- 9) annab valla- või linnakantselei sisemise töö korraldamiseks käskkirju;
- 9¹) registreerib kriminaalmenetluse koodeksi (ENSV ÜT 1961, 1, 4 ja lisa; RT I 2000, 56, 369; 75, õiend; 84, 533; 86, 542; 2001, 3, 9; 53, 306 ja 313; 56, 333; 65, 378) §-s 129 sätestatud juhul uurija kirjaliku määruse alusel vallavanema või linnapea teenistussuhte peatumise määruse saamisele järgnevast tööpäevast;
- 10) täidab teisi seaduses, valla või linna põhimääruses ja valitsuse töökorras pandud ülesandeid.

(5) Valla- või linnasekretäri asendamise korra määrab vallavanem või linnapea. Valla- või linnasekretäri asendajal on kõik valla- või linnasekretäri õigused ja kohustused ning ta peab vastama käesoleva paragrahvi 2. lõikes sätestatud tingimustele.

VIII. peatükk OSAVALLA JA LINNAOSA MOODUSTAMINE NING TÖÖKORRALDUS

§ 56. Osavald ja linnaosa

Osavald või linnaosa on valla või linna maa-alal ja koosseisus volikogu poolt kinnitatud osavalla või linnaosa põhimääruse alusel tegutsev üksus.

§ 57. Osavalla ja linnaosa moodustamine

- (1) Osavalla või linnaosa moodustamise võivad algatada:
 - 1) üks neljandik volikogu liikmetest;
 - 2) taotluse korras vähemalt üks protsent hääleõiguslikest valla- või linnaelanikest, kuid mitte vähem kui viis hääleõiguslikku valla- või linnaelanikku;
 - 3) valla- või linnavalitsus.
- (2) Osavalla või linnaosa põhimääruses sätestatakse:
 - 1) osavalla või linnaosa piiride kirjeldus;
 - 2) osavalla või linnaosa valitsuse moodustamise kord;
 - 3) osavalla või linnaosa vanema ametisse nimetamise kord, kusjuures vanema volituste tähtaeg ei tohi ületada antud valla või linna volikogu volituste tähtaega;
 - 4) osavalla või linnaosa valitsuse ja vanema volitused ning nende teostamiseks vajalikud antud valla või linna eelarvelised vahendid;
 - 5) osavalla või linnaosa valitsuse ja vanema tegevuse järelevalve ning osavalla või linnaosa likvideerimise alused ja kord.
- (3) Taotluse alusel otsustab volikogu osavalla või linnaosa moodustamise või lükkab taotluse tagasi. Vajaduse korral võib volikogu korraldada nimetatud küsimuses elanike küsitluse.
- (4) Osavalla või linnaosa valitsusel ja vanemal pole õigustloova akti andmise õigust.
- (5) Osavalla või linnaosa vanem võib oma volituste piires ja ülesannete täitmiseks anda üksikaktina korraldusi ning valitsuse sisemise töö korraldamiseks käskkirju.
- (6) Osavalla või linnaosa vanema korraldustele kohaldatakse käesoleva seaduse § 31 1.-5. lõikes sätestatud nõudeid. Korraldusele kirjutab alla osavalla või linnaosa vanem.
- (7) Osavalla või linnaosa vanema korralduste üle teostab kontrolli vallavanem või linnapea valla või linna põhimääruses sätestatud korras.
- (8) Valla või linna eelarveaasta jooksul ei tohi piirata osavalla või linnaosa valitsuse ja vanema volitusi ega vähendada neile eraldatud eelarvelisi vahendeid.

§ 58. Aleviku- ja külavanem

- (1) Aleviku või küla koosolekul võidakse valida aleviku- või külavanem.
- (2) Vallavalitsuse ülesannete täitmine aleviku- või külavanema poolt sätestatakse lepinguga.
- (3) Aleviku- või külavanema volituste kestus ei ole piiratud volikogu volituste kestusega.

IX. peatükk

§ 59-61. [kehtetud]

X. peatükk OMAVALITSUSÜKSUSTE KOOSTÖÖ

§ 62. Koostöövormid

- (1) Vallad ja linnad võivad ühiste huvide väljendamiseks, esindamiseks ja kaitsmiseks ning ühiste ülesannete täitmiseks:
 - 1) tegutseda ühiselt;
 - 2) anda sellekohased volitused mõnele vallale või linnale;[Alapunkti 3 sõnastus kuni 31. 12. 2002]
 - 3) moodustada omavalitsusüksuste liite.[Alapunkti 3 sõnastus alates 1. 01. 2003]
 - 3) moodustada kohaliku omavalitsuse üksuste liite ja muid ühendusi.
- (2) Käesoleva paragrahvi 1. lõikes tähendatud koostöö korral võivad vallad ja linnad näha lepinguga ette ühisasutuste moodustamise.
[RT I 2002, 96, 565 - jõust. 01.01.2003]

[Paragrahvi 63 sõnastus kuni 31. 12. 2002]

§ 63. Omavalitsusüksuste liidu asutamine

(1) Omavalitsusüksuste liidu asutamise aluseks on omavalitsusüksuste vahel sõlmitud asutamisleping ja ta tegutseb seaduse ja registreeritud põhikirja alusel.

(2) Omavalitsusüksuste liidu põhikirjas sätestatakse:

- 1) liidu nimi ja aadress;
- 2) liidu liikmed;
- 3) liidu ülesanded;
- 4) liidu organid;
- 5) liidu esinduskogu ja teiste organite esindusnormid ning hääletamise põhimõtted;
- 6) liidu organite volitused;
- 7) liikmemaksude kehtestamise põhimõtted ja liidu liikmete osalus liidu vara soetamisel ja kasutamisel ning liidu võlgade tasumisel;
- 8) uute liikmete vastuvõtmise ja liidust väljaastumise kord;
- 9) põhikirja muutmise kord;
- 10) liidu tegevuse revideerimise kord;
- 11) liidu likvideerimise alused ja kord.[Paragrahvi 63 sõnastus alates 1. 01. 2003]

§ 63. Kohaliku omavalitsuse üksuste liidud

Maakondliku ja üleriigilise kohaliku omavalitsuse üksuste liitude asutamine ja nende tegevus toimub kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seaduses ettenähtud korras.

[RT I 2002, 96, 565 - jõust. 01.01.2003]

[Paragrahv 64 kehtib kuni 31. 12. 2002 - RT I 2002, 96, 565]

§ 64. Lepingud riigiorganitega

(1) Omavalitsusüksuste liidu esinduskogul või tema volitusel mõnel teisel liidu organil on õigus sõlmida liidu nimel lepinguid riigi valitsusasutustega riikliku kohustuse täitmiseks.

(2) Riiklikke kohustusi võtab omavalitsusüksuste liit täitmiseks juhul, kui selle poolt on kõik liitu kuuluvad volikogud.

XI. peatükk

SUHTED RIIGIORGANITEGA JA JÄRELEVALVE

§ 65. Omavalitsusüksuste suhted riigiorganitega

(1) Kohalike omavalitsusorganite ning riigi valitsusasutuste suhted põhinevad seadusel ja lepingul.

(2) Kohalikud omavalitsusorganid ei tohi delegeerida oma ülesandeid ja pädevust ning nende täitmiseks seadusega ettenähtud vahendeid riigi valitsusasutustele.

[Lõike 3 sõnastus kuni 31. 12. 2002]

(3) Valla või linna volikogul on õigus esitada Vabariigi Valitsusele ettepanekuid seaduste ning teiste õigusaktide vastuvõtmiseks või muutmiseks.

[Lõike 3 sõnastus alates 1. 01. 2003]

(3) Valla või linna volikogul ja kohaliku omavalitsuse üksuste liidul on õigus esitada Vabariigi Valitsusele ettepanekuid seaduste ning teiste õigusaktide vastuvõtmiseks või muutmiseks.

(4) Kohalike võimuorganitega konsulteeritakse õigeaegselt ja sobival viisil kõigi neid otseselt puudutavate küsimuste planeerimise ja otsustamise puhul.

[RT I 2002, 96, 565 - jõust. 01.01.2003]

§ 66. Kohaliku omavalitsuse tegevuse järelevalve ja kontroll

(1) Maavanem teostab järelevalvet kohaliku omavalitsuse tegevuse üle seadusega sätestatud korras.

(2) Valla või linna valdusse antud riigivara kasutamist ja käsutamist kontrollib Riigikontroll vastavalt oma pädevusele.

(3) Järelevalvet valla või linna õigustloovate aktide vastavuse üle Eesti Vabariigi põhiseadusele ja seadustele teostab õiguskantsler.

§ 66¹. Teenistuslik järelevalve

(1) Teenistuslik järelevalve on valitsuse poolt valla või linna ametiasutuste ja nende ametiisikute ning ametiasutuste hallatavate asutuste ja nende juhtide tegevuse seaduslikkuse ja otstarbekuse üle teostatav kontroll.

(2) Teenistusliku järelevalve teostamisel on valitsusel õigus:

- 1) teha ettekirjutus akti või toimingu puuduste kõrvaldamiseks;
- 2) peatada toimingu sooritamine või akti kehtivus;
- 3) tunnistada akt kehtetuks.

(3) Teenistusliku järelevalve korras tehtud otsused peavad olema motiveeritud.

(4) Valla või linna ametiasutuse ja nende ametiisikute ning ametiasutuse hallatava asutuse juhi akti täitmise ja toimingute võib peatada kuni kümneks tööpäevaks akti või toimingute seaduslikkuse ja otstarbekuse täiendavaks kontrollimiseks või vajalike täiendavate andmete kogumiseks, sealhulgas akti andja või toimingute sooritaja selgituste saamiseks.

(5) Akti täitmise või toimingute sooritamise peatamisel teenistusliku järelevalve korras peatub seaduse ning nende alusel ja täitmiseks antud õigusaktidega vastava toimingute sooritamiseks kehtestatud tähtaja kulgemine.

(6) Valitsus tunnistab kehtetuks valla või linna ametiasutuste ning nende ametiisikute ja ametiasutuste hallatavate asutuste juhtide akte ja toiminguid, mis ei ole vastavuses Eesti Vabariigi põhiseaduse, seaduste ning nende alusel ja täitmiseks antud õigusaktide ning valla või linna õigusaktidega.

(7) Valitsus tunnistab ebaotstarbekuse motiivil kehtetuks valla või linna ametiasutuste ning nende ametiisikute ja ametiasutuste hallatavate asutuste juhtide akte ja toiminguid juhul, kui akt või toiming ilmselt ei vasta kohaliku omavalitsuse põhimõtetele või põhjustab valla- või linnavara ja eelarveliste vahendite ebaratsionaalset kasutamist.

(8) Ebaotstarbekuse motiivil ei saa tunnistada kehtetuks akte ja toiminguid, mille andmise tingimused tulenevad seadusest ning nende alusel ja täitmiseks antud õigusaktidest.

(9) Käesoleva seaduse alusel ei teostata teenistusliku järelevalvet valitsusasutuste järelevalvetülesandeid täitvate ametiisikute aktide ja toimingute üle.
[RT I 2002, 63, 387 - jõust. 01.09.2002]

XI¹. peatükk VASTUTUS

§ 66². Heakorra- ja kaevetööde eeskirjade rikkumine ning koormise täitmata jätmine

(1) Heakorra- ja kaevetööde eeskirjade rikkumise või koormise täitmata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 100 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 krooni.

§ 66³. Koerte ja kasside pidamise eeskirjade rikkumine

(1) Koerte ja kasside pidamise eeskirjade rikkumise eest – karistatakse kuni 100 trahviühiku suuruse rahatrahviga.

(2) Sama teo eest, kui see põhjustas varalise kahju või inimesele tervisekahjustuse, – karistatakse kuni 200 trahviühiku suuruse rahatrahviga.

§ 66⁴. Menetlus

(1) Käesoleva seaduse §-des 66² ja 66³ sätestatud väärtegadele kohaldatakse karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364) üldosa ja väärtemenetluse seadustiku (RT I 2002, 50, 313) sätteid.

(2) Käesoleva seaduse §-des 66² ja 66³ sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on:

- 1) valla- või linnavalitsus;
- 2) politseiprefektuur.

(3) Käesoleva seaduse §-s 66² sätestatud väärtete kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon.

§ 66⁵. Trahvide laekumine

Kui hoiatustrahvi või rahatrahvi määratud kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus, kantakse käesoleva seaduse §-des 66² ja 66³ sätestatud väärtegade eest määratud hoiatustrahv ja rahatrahv otsuse teinud kohaliku omavalitsuse eelarvesse.

XII. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 67. Seaduse jõustumine

(1) Käesoleva seaduse Riigi Teatajas avaldamise päevast jõustuvad §-d 1-5, 7, 10, 12-15, 23-26, 31, 33-37, 40-42, 50, 51, 56-58, 62-64 ja 66. Seaduse § 55 2. lõige jõustub alates 1997. aasta 1. jaanuarist. Teised seaduse paragrahvid jõustuvad käesoleva seaduse vastuvõtmisele järgnevat kohalike omavalitsuste volikogude valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast.

(2) Kui kohaliku omavalitsuse volikogu valimised on jäänud mõnes omavalitsusüksuses toimumata või valimistulemused välja kuulutamata, valitakse käesoleva seaduse § 59 1. lõikes nimetatud maakonna omavalitsusüksuse esindaja maakogusse volikogu eelmise koosseisu poolt.

§ 68. Alevite ja vabariiklike linnade staatus

Käesoleva seaduse jõustumisega saavad alevid valla staatuse ja vabariiklikud linnad linna staatuse.

§ 69. Volikogude volituste lõppemine

Valla-, alevi-, linna- ja maavolikogude käesoleva koosseisu ja nende liikmete volitused lõpevad seaduse jõustumisele järgnevat kohalike omavalitsuste volikogude valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast.

§ 70. Maavanemate ja maavalitsuste volituste aeg

Maavolikogude käesoleva koosseisu poolt ametisse kinnitatud maavanemate, abimaavanemate ja maavalitsuse nõunike volitused lõpevad seaduse jõustumisele järgnevat kohalike omavalitsuste volikogude valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast.

§ 71. Omavalitsusüksuste põhimäärused

Omavalitsusüksuste põhimäärused tuleb kinnitada või viia kooskõlla käesoleva seadusega kolme kuu jooksul järgmist kohalike omavalitsuste volikogude valimiste tulemusena moodustatud volikogude poolt valla- või linnavalitsuse ametisse kinnitamise päevast arvates.

[Paragrahv 72 kehtib kuni 31. 12. 2002 - RT I 2002, 96, 565]

§ 72. Omavalitsusüksuste liitude põhikirjad

Enne käesoleva seaduse vastuvõtmist moodustatud omavalitsuste liitude põhikirjad tuleb kolme kuu jooksul viia kooskõlla käesoleva seaduse § 63 2. lõikes sätestatud nõuetega.

[Paragrahv 72¹ kehtib kuni 31. 12. 2002 - RT I 2002, 96, 565]

§ 72¹. Omavalitsusüksuste liidu ümberregistreerimine

Eesti Vabariigi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide registris registreeritud kohalike omavalitsusüksuste liidud ja nende ühendused kuuluvad ümberregistreerimisele 2004. aasta 1. jaanuariks.
[RT I 2002, 96, 565 - jõust. 29.11.2002]

§ 73. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 74. Vastuolude lahendamine

Vastuolu korral käesoleva seaduse §-s 67 loetletud sätete ja Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi kohaliku omavalitsuse aluste seaduse ning teiste seaduste ja õigusaktide sätete vahel loetakse kehtivateks käesoleva seaduse sätted.

§ 75. Õigusaktide kooskõlla viimine

Vabariigi Valitsus esitab ettepanekud seaduste ja teiste õigusaktide kooskõlla viimiseks käesoleva seadusega.

ÕIEND

RT I 10, 10.02.2005

Lugeda RT I 1999, 82, 755 avaldatud «Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse» terviktekstis § 36 lõikes 2 sõna «kohutus» asemel õigeks sõna «kohustus».